

Nakrar hendingar, sum lýsa vinmannin og arbeiðsfelagan

Hermann

Tað kennist tóm, nú Hermann Jacobsen hvørki sæst ella hoyrist meira. Og tey eru mong, sum hava hesa kenslu. Serliga tómlikt man kennast hjá tykkum, ið stóðu honum næst. Men eisini hjá tí stóra skara av vinum, ið Hermann átti, nívir sorgin. Haldi meg sjálvan teljast millum hesar. Og tað er so sanniliga mangt, sum rennur fram fyri meg, nú tú situr og skal skriva eina seinastu heilsu til henda altíð so livandi vin, ið nú er deyður.

Eg kendi Hermann sum eitt gott og ærligt menniskja — sum ein sannan vin, ið tú altíð kundi tosa við um alt. Hann var ein einari, eitt menniskja, ið tú ikki hittir á hvørjum gøtuhorni. Hann átti gávur og evni sum fáur. Hevði nógvar av teimum eginleikum, ið eyðkenna ein livandi listamann. Krógvandi einki, kundi vera óvanliga bersøgin.

Hann var frásøgu-maðurin, sum kundi hugtaka hvørt eitt menniskja ella eina hvørja samkomu. Men hann var eisini menniskja, ið lurtaði — gav sær far um, hvat onnur høvdu at siga, hvat onnur meintu um einhvønn spurning.

Tað var serliga í sínum arbeiði í útvarpinum, at Hermann gjørdist kendur kring alt Føroya land. Tað er ikki ov nógvi sagt, at Hermann gjørdist fólkaøgn. Við sínum sjarmerandi og serstaka máta at bera fram søgur, sangir og skemt náddi hann út í hvønn hjartakrók í okkara litla landi.

Sjálvur kendi eg ikki Hermann so væl, fyrr enn vit báðir í 1984 fóru til Egyptalands í arbeiðsferðum. Tað var okkara tiltiki frásøgu-maður, Karl Nolsøe, sum fekk hesa ferð í lag. Hann arbeiðdi tá á danskari ferðamanna-stovu — mest sum ferðaleiðari í Egyptalandi — og helt, at føroyskir blaðmenn áttu at fingið høvi til at vitja hetta so spennandi og fjølbroytta landið fyri síðani at kunna greiða fólki heima



frá hesum áhugaverda landinum. Hermann og eg fingi hesa óvanligu avbjóðingina og tóku av.

Nú kann ein so spyrja: hvi leita so langt heimanfrá fyri at minnst Hermann! Jú, tí júst henda ferðin, sum var ein blandingur av feriu og arbeiði, goymir latur og hendingar, ið kanska betur enn nakað annað lýsa menniskjað, vinmannin, arbeiðsfelagan, listamannin Hermann Jacobsen. Ferðin gjørdist ógloymandi fyri okkum báðar, men serstakliga fyri meg, tí tað var tvífold uppliving at ferðast og arbeiða saman við Hermann.

Hesar tvær vikurnar var Hermann so spillivandi. Gav og tók. Hann gav burtur av sínum mongu gávum og tók til sín — seig til sín — vitan um hetta fremmandi fólkið og mentan tess. Sum tann mentaði og belisni maður Hermann jú var, so var ikki nógvi, sum fór framvið glogga viti og kenslurikahjarta hansara.

Minnist hvussu hugtakið Hermann beinanvegin gjørdist av øllum hesum nýggja og fremmandi, og at tað her búið eitt mentað og tolerant fólk — og ikki sum vit mangan hava fingið at vita heima — eitt barbarískt og óciviliserað fólk.

Hendingarnar, eg stutt skal taka fram, lýsa Hermann sum eitt heitt og livandi menniskja, ein humanist og ein kosmopolitt, ein

blanding av einum journalisti, einum upp-dagari og einum listamanni. Og tað var líkamikið, um tú sást hann prutta við ein fryntligan handilsmann í tí stóra basarinum í Cairo, ella tú sást hann hugtiknan standa og eygleiða ta risastóru standmyndina av tí mætasta av øllum faraoum, Ramses.

Tað var á sumri 1984. Sjálvur varetteknikarin, sum stóð fyri sjónvarps-upptøkunum, meðan Hermann var leikmaðurin, hann, ið bera skuldi víðari inn í hvørt heim í Føroyum, upplivingarnar úr Egyptalandi.

Hermann dæmdi væl børn, var barnavinur.



Minnist vit komu siglandi niðan eftir Nilánni. Leiðin gekk til Luxor, tað gamla Theben. Vit høvdu júst vitjað tveir býir við gomlum templum á Nilárbakkanum.

Hermann hevur ríkisert av ampa á sær, sum vit sigla framvið smáplássunum, ið yðja av lívi. Hann vil sleppa í land at hitta nilárbúgv, og tað beinanvegin. Nú kundi tað vera nokk við standmyndum og templum. Hann vil sleppa at uppliva fólkið. Og júst sum vit eru næstir árbakkanum, siggja vit ein hóp av spælendi børnum.

Uttan at nakar hevur varnast tað, er Hermann í skundi farin upp á

brúnna og spyr kurteisliga skiparan, um ikki hann kann gloyma ferðatælanina eina løtu og steðga á eitt bil, so vit báðir kunnu fara í land at tosa við børnini. Skiparin er sum tikin á bóli av hesum dæmliga og klætrasliga fremmandamanninum. Hann nikkar jättandi og vit blaka endan í land. Ovurfegin fer Hermann í land og fer veitrandi og syngjandi niðan móti teimum mongu spælendi børnunum. Eg var so bara noyddur at fylgja við og vera klárur við upptøkulólinum.

Skjött varð atborið, og skjött sótu so eini 50 egyptisk børn rundan um henda eitt sindur sjáldsama fremmandamannin, sum longu var í ferð við at greiða teimum frá einum litlum oyggjalandi fyri norðan, har børnini gleddu seg til at hoyra egyptisk børn syngja. Og næstan áðrenn tú vardi tað, hevði Hermann fingið øll hesi mongu børnini at syngja fyri sær, ein sang fyri og annan eftir, alt meðan hann sjálvur sat millum teirra og royndi at syngja við. Henda lutan var so fjálg og so fitt, at tú gloymir hana ongantið. Neyvan hevði nakar annar kunnað gjørt Hermann hetta eftir. Tí soleiðis var BARA Hermann.

Ja, komnir umborð aftur á Nilárbátin stendur eingin annar enn skiparin fyri okkum og eg hoyri hann siga við eitt av ferðafólkunum: hatta er nú ein dæmligur

og sjarmerandi fyrrur.

Hermann dæmdi spennin og avbjóðingarnar. Eisini um tað var nakað vágligt í tí.

Minnist vit hildu leiðina víðari niðan eftir Nilánni. Miðskeiðis millum Luxor og Aswan steðga vit fyri náttina í milliónabýnum Kom Ombo, sum liggur á eystara árbakkanum. Tælanin var so at vitja enn eitt stórfringið tempul næsta morgun. Tá ferðafólkini skuldu fara í land tíðliga á morgni, var har eingin Hermann. Tó bráðliga kemur hann spakandi oman móti skipinum — í nýggjum egyptiskum búna — einum galabaya og við ballpakkunum í hondini. Hann hevði keypt sær klæði, sum hóskaðu betur til tann nógva hitan, og hann hevði min sann eisini okkurt meira í kvittanum. Avgjörður letur í honum:

— Lat nú tempul vera tempul. Lat okkum heldur leiga ein hestavogn og fara inn í býin at uppliva fólkalívið har.

Vit høvdu annars fingið at vita, at tað hevði verið rættiliga ófriðarligt í hesum býnum seinastu tíðina og ferðaleiðarin mælti okkum frá at fara. Men tað bara eggjaði Hermann ein meira. Hann skuldi inn í býin. Fann so knappliga sjálvur uppá ráð, at vit skuldu fara oman á lokalu politistøðina og vita, um vit ikki kundu fáa ein politist við okkum. So vóru vit ikki annað «uppá ta sikru siðuna». Og so varð gjørt. Við hestavogni fóru vit so á politistøðina og har fingi vit ikki færri enn tveir politistar við okkum, ein hernaðarligan og ein ferðafólkapolitist.

Higani gekk so leiðin inn í milliónabýin. Har andaði lív á hvørjum gøtuhorni. Tú merkti, at Hermann var í ovfærakæti. Her livdi hann mitt í verðini. Komnir til sjálvan miðbýin er ógligur gangur frá stórum hátalarum. Tað er bønartími hjá muhammedsmonnum. Bráðliga er alt ein stóru ruðuleiki.